

बगनासकाली गाउँपालिका लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन मापदण्ड, २०७७

प्रस्तावना:

नेपालको संविधान, २०७२ को धारा ३८ को महिलाको हकको कार्यान्वयन गर्न र लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावितलाई तत्काल उद्धार गर्न, औषधी उपचार गर्न वा पुनर्स्थापना गर्ने कार्यका लागि गाउँपालिकामा लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गरी सो कोषबाट पीडित वा प्रभावितलाई रकम प्रदान गर्ने कार्यलाई सरल, सहज एवं प्रभावकारी बनाउनको लागि 'लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष (सञ्चालन) नियमावली, २०६७' तथा 'लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना तथा विस्तारका लागि सशर्त अनुदान रकम खर्च सम्बन्धी मापदण्ड, २०७६' को अधिन एवं 'स्थानीय सरकार ऐन, २०७४' को दफा १०२ उपदफा (२)ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बगनासकाली गाउँपालिकाको "लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन मापदण्ड, २०७७" बनाइएको छ।

१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(क) यो मापदण्डको नाम बगनासकाली गाउँपालिकाको "लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन मापदण्ड, २०७७" रहनेछ।

(ख) यो मापदण्ड बगनासकाली गाउँपालिकाको बैठकले पारित गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२) परिभाषा:

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस मापदण्डमा -

(क) "गाउँपालिका" भन्नाले बगनासकाली गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्नेछ।

(ख) "कोष" भन्नाले दफा (३) बमोजिमको 'लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष' सम्झनु पर्दछ।

(ग) "पीडित" भन्नाले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावित व्यक्ति सम्झनु पर्दछ।

(घ) "घरेलु हिंसा" भन्नाले कुनै व्यक्तिले घरेलु सम्बन्ध भएको अर्को कुनै व्यक्तिलाई दिएको शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य वा आर्थिक यातना सम्झनु पर्दछ।

(ङ) "लैङ्गिक हिंसा" भन्नाले कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार, सामाजिक कुरीतिजन्य व्यवहार लगायत लैङ्गिक आधारमा हुने हिंसा सम्झनु पर्दछ।

(च) "समिति" भन्नाले मापदण्डको दफा (९) बमोजिम गठितस्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिलाई सम्झनु पर्दछ।

३. कोषको स्थापना :

(१) लैङ्गिक हिंसा पिडित र प्रभावितहरूको तत्काल उद्धार गर्न, राहत र पुनर्स्थापना गर्ने काम समेतका लागि बगनासकाली गाउँपालिकाले 'लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष' खडा गरेको छ।

(२) कोषमा देहाय बमोजिमको रकम जम्मा गर्न सकिनेछ :-

- क) संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान रकम,
- ख) बगनासकाली गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोतबाट छुट्याइएको रकम,
- ग) विभिन्न संघ संस्था वा व्यक्तिबाट सहयोग स्वरुप प्राप्त रकम,
- घ) अन्य कुनै आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतबाट प्राप्त रकम,
- ङ) बैंक खातामा रहेको मौज्जातबाट प्राप्त ब्याज रकम ।

४. कोषमा रकम जम्मा गर्ने:

१) गाउँपालिकाले प्रत्येक वार्षिक बजेटमा व्यवस्था गरी कोषमा रकम जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

५. कोषको उपयोग :

(१) कोषको रकम देहायको कामको लागि उपलब्ध गराउन उपयोग गरिनेछ :-

- (क) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्न,
- (ख) पीडितलाई औषधी उपचार गर्न,
- (ग) पीडितलाई तत्काल उपचार गराउँदा लागेको खर्च पीडकले तत्काल व्यहोर्न नसक्ने भई अदालतको आदेश बमोजिम त्यस्तो पीडितको स्वास्थ्य उपचार गर्न,
- (घ) राहत प्रदान गर्न तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउन,
- (ङ) पीडितलाई कानूनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार तथा मनोपरामर्श लगायतका सेवा प्रदान गर्न,
- (च) सीपमूलक तालिम प्राप्त पीडितलाई स्वरोजागारका लागि कुनै व्यवसाय स्थापना गर्नको लागि अनुदान रकम प्रदान गर्न,
- (छ) पीडित र प्रभावितका लागि पुनर्स्थापना गराउन,
- (ज) अल्पकालीन महिला सुरक्षा सेवा केन्द्र संचालनको लागि माग भई आएमा समितिले आवश्यक ठानेमा आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा सेवा केन्द्र संचालनको लागि रकम प्रदान गर्न,
- (झ) पीडितको लागि समितिले तोके बमोजिमको अन्य काम गर्न,
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि समितिले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित बालबालिका तथा किशोर किशोरी वा लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावित भई लागू पदार्थको दुर्व्यसनमा फसेका वा सडकमा आएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिई कोषको रकम खर्च गर्न सक्नेछ ।

६. कोषको रकम अन्य काममा उपयोग गर्न नसकिने :

१) कोषको रकम दफा (५) बमोजिम बाहेक अन्य कामका लागि उपयोग गर्न सकिने छैन ।

७. राहत तथा आर्थिक सहयोगको आधार र मापदण्ड:

(१) बगनासकाली गाउँपालिकाले कोष परिचालन गर्न स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति गठनगरी पीडित र प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्नेछ ।

(२) कोष संचालन समिति उपदफा (१) बमोजिम पीडित र प्रभावितलाई रकम उपलब्ध गराउदा देहाय बमोजिमको रकमको हद र आधार लिनुपर्दछ ।

(क) पीडितलाई तत्काल उद्धार, औषधी उपचार, पुनर्स्थापना वा राहत तथा आर्थिक सहयोग नगरेमा गम्भीरमानवीय क्षति हुने देखिएमा समितिले निर्णय गरी दशहजार रुपैयामा नबढ्ने गरी मनासिव रकम,

(ख) हिंसा पीडितले कुनै सीपमूलक तालिम प्राप्तगरी व्यवसाय संचालन गर्नका लागि बीउ पूँजीवस्तुगत सहयोग वा नगद अनुदान माग गरेमा व्यवसायको प्रकृति र औचित्यता आधारमा प्रति व्यक्ति बढीमा बीस हजार रुपैयासम्म,

(ग) पीडितलाई कानूनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार वा मनोविमर्शका लागि पाँच हजार रुपैयासम्म,

(घ) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्नु पर्ने भएमा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधनबाट यात्रा गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खाना खर्चबापत प्रतिदिन तीन सय रुपैयाँ र बास बस्नु पर्ने भए सो बापत छुट्टै रकम दिनुपर्ने भएमा प्रतिदिन पाँचसय रुपैयाँको दरले बढीमा पाँच हजार रुपैयाँसम्म,

(ङ) पीडितलाई अस्पतालमा भर्ना गरी औषधी उपचार गर्नुपर्ने भएमा अस्पताल आँउदा जाँदा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधन प्रयोग गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खाना खर्च बापत प्रति दिन तीन सय रुपैयाँ, अस्पतालमा बस्ने व्यवस्था नभई बाहिर बस्नु परेमा बास खर्च बापत प्रतिदिन पाँचसय रुपैयाँको दरले र उपचार खर्च समेत गरी बढीमा छ हजार पाँच सय रुपैयासम्म,

(च) पीडितसंग कुनै बालबच्चा भए बालबच्चाका लागि पीडित सरहको खाना खर्च रकम ।

८. राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न निवेदन दिनुपर्ने :

(१) यस मापदण्ड बमोजिम राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न चाहने पीडित वा सरोकारवाला व्यक्तिले राहत तथा आर्थिक सहयोग पाउनु पर्ने मनासिव कारण खुलाई बगनासकाली गाउँपालिकाको कार्यालयमा अनुसूची-१ बमोजिमको ढाचाँमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर जाचबुझ गर्दा पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने आधार देखिएमा मापदण्डको दफा (७) बमोजिम समितिले निर्णयगरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा(२) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भएतापनि पीडित तथा प्रभावितलाई तत्काल राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने मनासिव आधार देखिएमा दफा (७) बमोजिम समितिबाट पछि अनुमोदन गराउनेगरी संयोजकले तत्काल उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन अनुसार जाँचबुझ गर्दा पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने आधार नदेखिएमा सोको जानकारी निवेदकलाई गराउनु पर्नेछ ।

९. कोष सञ्चालन गर्न स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति गठन :

(१) कोषको संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनको लागि स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति रहनेछ ।

(२) समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) गाउँपालिका उपाध्यक्ष	संयोजक
(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	-सदस्य
(ग) आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	- सदस्य
(घ) स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	-सदस्य
(ङ) स्थानीय प्रहरी कार्यालयको प्रतिनिधि	- सदस्य
(च) लैङ्गिक हिंसा निवारणको क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघसंस्थाहरु मध्येबाट संयोजकले मनोनित गरेको एकजना	- सदस्य
(छ) महिला, बालबालिका तथा सामाजिक विकास शाखा प्रमुख	सदस्य-सचिव
- (३) उपदफा (२) को खण्ड (च) बमोजिमको सदस्यको पदावधि २ वर्षको हुनेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको सचिवालय बगनासकाली गाउँपालिकामा रहनेछ ।

१०. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- क) लैङ्गिक हिंसा पीडित तथा प्रभावितको उद्धार गर्ने, पुनःस्थापना गर्ने तथा राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने,
- ख) लैङ्गिक हिंसा पीडित तथा प्रभावितको पहिचान गर्ने र वास्तविक पीडित तथा प्रभावितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- ग) राहत तथा आर्थिक सहयोगको सदुपयोग भए वा नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने वा गराउने,
- घ) लैङ्गिक हिंसा हुन नदिनको लागि स्थानीय स्तरमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- ङ) समितिबाट गरिने कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने वा गराउने,
- च) लैङ्गिक हिंसा निवारणको क्षेत्रमा कामगर्ने निकायसँग समन्वय गर्ने,
- छ) समितिलाई तत्काल आवश्यक पर्ने कोषमा रहेको रकम उपयुक्त क्षेत्रमा लगानी गर्ने,
- ज) कोषमा रकम वृद्धिका लागि गाउँपालिका समक्ष सिफारिस गर्ने,
- झ) लैङ्गिक हिंसा पीडित तथा प्रभावित सम्बन्धी अन्य गतिविधिहरु सञ्चालन गर्ने ।

११. समितिको बैठक र निर्णय:

- (क) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ,
- (ख) समितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ,
- (ग) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको संयोजकले गर्नेछ, र निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरु मध्येबाट छानेको सदस्यले गर्नेछ ।

घ) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

ङ) समितिले आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

च) समितिको निर्णय समितिको सदस्य सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

छ) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समितिको बैठकमा निर्णय गरी निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१२. समितिको प्रशासनिक खर्च:

१) समितिको प्रशासनिक खर्च कोषमा जम्मा भएको रकम र सो कोषबाट प्राप्त व्याज रकमको १० % भन्दा बढी हुने छैन ।

१३. बैंकमा खाता सञ्चालन:

१) कोषको रकम समितिको निर्णय बमोजिम नेपाल बैंक लिमिटेडमा खाता खोली जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम खाता सञ्चालन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र आर्थिक शाखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ ।

१४. कोषको लेखा र लेखा परीक्षण:

१) कोषको लेखा र लेखा परीक्षण गाउँपालिकाले अवलम्बन गरेको लेखा प्रणाली र लेखा परीक्षण प्रक्रिया बमोजिम हुनेछ ।

१५. कोषको रकम फ्रिज नहुने:

१) कोषको रकम खर्च नभई आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म बाँकी रहेमा त्यस्तो रकम फ्रिज हुने छैन ।

१६. प्रतिवेदन पेश गर्ने:

१) समितिले आफूले गरेको कार्यको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिना भित्र गाउँ कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम समितिले पेश गरेको प्रतिवेदन गाउँ कार्यपालिकाले सार्वजनिक गर्नेछ ।

१७. बैठक भत्ता:

१) समितिका संयोजक र सदस्यहरुले समितिको बैठकमा भाग लिए बापत गाउँ कार्यपालिकाले तोके बमोजिमको रकम बैठक भत्ता पाउनेछन् ।

१८. अभिलेख राख्ने:

१) समितिले आफुले गरेका कामको अभिलेख दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।

१९. निर्देशन दिन सक्ने:

क) गाउँ कार्यपालिकाले समितिको काम कारवाहीको सन्दर्भमा समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

ख) उपदफा (क) बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाले दिएको निर्देशन पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

२०. संशोधन:

१) गाउँपालिकाले आवश्यक ठानेमा मापदण्ड संशोधन गर्न सकिनेछ ।

२१. कोष खारेज हुन सक्ने:

१) कुनै कारणवस कोष संचालन गर्न आवश्यक नदेखिएमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयबाट कोष खारेज गर्न सकिनेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम कोष खारेज भएमा कोषको रकम हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्णय गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट हुनेछ ।

अनुसूचि-१

(दफा ८ को उपदफा (१) संग सम्बन्धित)

विषय : सहयोग उपलब्ध गराई पाउँ ।

श्री संयोजकज्यु,

स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति,

बगनासकाली गाउँपालिका, पाल्पा ।

म.....मा बस्ने वर्ष.....को.....मितिमा लैङ्गिक हिंसा पीडित भएको छु । मेरो आर्थिक स्तर ज्यादै कमजोर रहेको छ । म उपर लैङ्गिक हिंसा (.....) भएको कारणले मेरो मानसिक/शारीरिक/सामाजिक अवस्था कमजोर भई अशक्त अवस्थामा रहेको हुनाले मलाई औषधी उपचार/कानुनी सहायता एवं परामर्श/उद्धार/मनोविमर्श/स्वरोजगार/पुनर्स्थापना/अन्य.....कामको लागि सहयोगको आवश्यकता परेको हुँदा स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषबाट नियमानुसार सहयोग रकम उपलब्ध गराईदिनु हुन यो निवेदन पेश गरेको छु ।

निवेदकको:-

नाम :

मिति :

दस्तखत :

ठेगाना :